

ДЕН СІК КАН

доктор політичних наук, професор кафедри східної культури та літератури,  
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка (Україна, Київ)

e-mail: [d.kan@kubg.edu.ua](mailto:d.kan@kubg.edu.ua)

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2191-4210>

## ІСТОРИЧНІ ЧИННИКИ ЗБЛИЖЕННЯ КНДР ТА РОСІЇ ЯК ПЕРЕДУМОВИ УЧАСТІ ПІВНІЧНОКОРЕЙСЬКИХ ВІЙСЬКОВИХ У ВІЙНІ В УКРАЇНІ

### Анотація

**Метою статті** є аналіз історичних чинників політичного та економічного зближення двох диктаторських режимів КНДР та росії, які призвели не лише до ізоляції і санкцій міжнародної спільноти, але і реалізувалися у прямій участі північнокорейських військових на боці росії у війні в Україні. **Методологія** статті спирається на використання системного методологічного підходу. Також застосовані елементи історичного, порівняльного та юридичного методологічних підходів. Юридичний методологічний підхід застосовано при аналізі законів та нормативно – правової бази з вказаної проблематики. Серед інших наукових методів було застосовано: системний аналіз, синтез, класифікацію та типологізацію, екстраполяцію по відношенню до інституційних форм, метод інформаційного моніторингу, збору статистичного матеріалу з проблематики та ін. **Наукова новизна.** На основі аналізу доступних джерел, були визначені причини, які призвели до активізації співробітництва режимів КНДР та росії не лише в напрямі обміну досвідом в сфері розвитку військових технологій та науково-технічних розробок, але і стимулювали до прямої участі військових КНДР на боці росії у війні з Україною. **Результати дослідження.** Визначено, що ключовим історичним чинником політичного та економічного зближення КНДР та росії став провал Ханойського саміту 2019 року, після якого Північна Корея згідно “плану Б” обрала агресивну наступальну стратегію проти Південної Кореї, а також почала реалізовувати стратегію різкого зближення з росією та стратегію зміцнення ракетно-ядерних сил. Підкреслюється, що наслідки такого зближення, а особливо пряма участь північнокорейських військових на боці росії у війні в Україні актуалізують загрозу свободі та демократії з боку диктаторських режимів, загрозу загострення ситуації не лише на Корейському півострові, а й у всьому світі, що є також загрозою виникнення третьої світової війни.

**Ключові слова:** антипівденна стратегія Північної Кореї, загострення ситуації в Північно-Східній Азії, система сумісного користування, північнокорейська ракетно-ядерна загроза.

## HISTORICAL FACTORS OF RAPPROCHEMENT BETWEEN DPRK AND RUSSIA AS PREREQUISITES FOR NORTH KOREA'S MILITARY PARTICIPATION IN THE WAR IN UKRAINE

### Abstract

**The purpose of the article** is to analyze the historical factors of the political and economic rapprochement between the two dictatorial regimes of the DPRK and Russia, which led not only to isolation and sanctions by the international community, but also to the direct participation of the North Korean military on the side of Russia in the war in Ukraine. **The methodology of the article** is based on a systematic methodological approach. Elements of the historical, comparative and legal methodological approaches are also applied. The legal methodological approach was used in analyzing the laws and regulatory framework on this issue. Among other scientific methods, the following were used: system analysis, synthesis, classification and typologization, extrapolation in relation to institutional forms, the method of information monitoring, collection of statistical material on the issue, etc. **Scientific novelty.**

Based on the analysis of available sources, the author identified the reasons that led to the intensification of cooperation between the DPRK and Russian regimes not only in the exchange of experience in the development of military technologies and scientific and technical developments, but also stimulated the direct participation of the DPRK military on the side of Russia in the war with Ukraine. **Conclusions.** It is determined that the key historical factor in the political and economic rapprochement between the DPRK and Russia was the failure of the Hanoi Summit in 2019, after which North Korea, according to “Plan B”, chose an aggressive offensive strategy against South Korea, and began to implement a strategy of sharp rapprochement with Russia and a strategy of strengthening its nuclear missile forces. It is emphasized that the consequences of such rapprochement, and especially the direct participation of the North Korean military on the side of Russia in the war in Ukraine, actualize the threat to freedom and democracy from dictatorial regimes, the threat of aggravation of the situation not only on the Korean Peninsula but also in the whole world, which is also a threat of a third world war.

**Key words:** North Korea’s anti-South strategy, escalation in Northeast Asia, shared use system, North Korean nuclear and missile threat.

**Вступ.** Сучасна неспровокована страшна війна росії проти України поставила під загрозу всю систему глобальної безпеки в світі. КНДР використовує війну в Україні як можливість для тісного військового, технічного та політичного співробітництва з росією і зміцнення власної економіки. Ще внаслідок провалу Ханойського саміту 2019 року Північна Корея згідно “плану Б” обрала агресивну наступальну стратегію проти Південної Кореї, обрала стратегію різкого зближення з Росією та стратегію зміцнення ракетно-ядерних сил.

Проблема загострюється тим, що Пхеньян постійно нарощує ракетно-ядерну зброю. Так тільки за 2022–2023 рр. Північна Корея провела більш ніж 70 випробувань ракет різного класу, а в листопаді 2023 року запустила розвідувальний супутник Землі (국정원, 2023). Взагалі, все що стосується політики КНДР пов’язане з історичними і сучасними політичними чинниками розробки і розповсюдження ядерної зброї (Кан, 2023, с. 70–71).

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** У зв’язку з новизною досліджуваної проблематики тема історичних чинників політичного та економічного зближення двох диктаторських режимів КНДР та росії, які реалізувалися у прямій участі північнокорейських військових на боці росії у війні в Україні ще не знайшла аналітичного відображення в науковій літературі.

Серед актуальних розвідок виділимо публікації в мережі інтернет Ростислава Хотіна (2024), історико-аналітичну публікацію “Від В’єтнаму до Ірану. Як північнокорейці воювали за інші країни” (2024), публікацію Людмили Жерновської (2025, 14 січня), інтернет-публікація на сайті голосу америки, де опубліковані обговорення західними аналітиками проблеми направлення військ КНДР (Війська КНДР у Росії. Що це означає для світу, 2024, 31 жовтня).

Вказані дослідження відображають лише загальні погляди на сучасну проблему, тому аналіз історичних чинників політичного та економічного зближення двох диктаторських режимів КНДР та росії, які призвели до участі північнокорейських військових на боці росії у війні в Україні є актуальною науковою проблемою.

**Метою статті** є аналіз історичних чинників політичного та економічного зближення двох диктаторських режимів КНДР та росії, які призвели не лише до ізоляції і санкцій міжнародної спільноти, але і реалізувалися у прямій участі північнокорейських військових на боці росії у війні в Україні.

Реалізація зазначеної мети передбачає вирішення наступних **завдань** теми: вивчення історичних передумов активного зближення режимів КНДР та росії; визначити недоліки ізоляціоністської та санкційної політики щодо обох режимів; визначити напрями залучення до війни в Україні північнокорейських військових.

**Методи та методологія проведення дослідження.** Методологія статті спирається на використання системного методологічного підходу. Також застосовані елементи історичного, порівняльного та юридичного методологічних підходів. Системний аналіз проблематики військово-політичного співробітництва та загального розширення діалогу в інших сферах дозволяє скласти точне уявлення щодо стратегічних пріоритетів й специфіки налагодження комунікації КНДР та Росії у напрямку міждержавного співробітництва. Юридичний методологічний підхід застосовано при аналізі законів та нормативно-правової бази з вказаної проблематики. Також автор проаналізував рішення РНБО та укази Президента України, що безпосередньо стосувалися аспектів національної безпеки, стратегічних пріоритетів у контексті активізації військово-політичного співробітництва КНДР та Росії. Розробка матеріалу стосувалася безпосередньо як політичних, так і суто військових аспектів інтеграції та подальшої модернізації. Серед теоретичних наукових методів у аналітичній роботі та при аналізі наявної інформації було застосовано: системний аналіз, синтез, класифікацію та типологізацію, екстраполяцію по відношенню до інституційних форм тощо. Серед практично-прикладних наукових методів у статті використано метод інформаційного моніторингу, збору статистичного матеріалу з проблематики та ін. Також в дослідженні використано метод критичного аналізу наукових та офіційних джерел.

**Виклад та обговорення основного матеріалу дослідження.** Міждержавні відносини Росії та КНДР мають досить складну історію. 12 жовтня 1948 року СРСР першим встановив дипломатичні відносини з КНДР. Північна Корея офіційно визнала Російську Федерацію як правонаступника колишнього СРСР.

9 лютого 2000 року в Пхеньяні був укладений новий міждержавний договір про дружбу, добросусідство та співробітництво. Цей договір замінив застарілий документ 1961 року, за яким СРСР та КНДР були військовими союзниками. Нарешті в червні 2024 року був підписаний новий договір про “неосяжну допомогу”. Згідно цього договору Пхеньян почав постачати зброю та військових Росії для участі у війні з Україною.

Після короткострокового адаптаційного тренування близько 12 000 північнокорейських військових приймають участь у російсько-українській війні. Це вже стало фактом. Розгортання військ Північної Кореї для участі у війні РФ – Україна є результатом розрахунків Путіна, який страждає від нестачі військ, і Кім Чен Ина, який відчайдушно потребує різноманітної економічної та військової підтримки з боку Росії, а також міцних відносин між Північною Кореєю і Росією. Це є результатом всеосяжного договору між КНДР і РФ, укладеного в червні 2024 року. Таким чином участь північнокорейських військових означає, що договір про стратегічне партнерство вступив у фазу практичного виконання. Північна Корея з початку масштабного вторгнення Росії в Україну вже відправила в Росію більш ніж 20 000 контейнерів зброї та близько 8 млн. снарядів, у тому числі і балістичних ракет KN-23. Сьогодні вже північнокорейські військові несуть значні втрати, про що свідчать допити військовополонених. Кім Чен Ин каже, що участь північнокорейських військових – це допомога захисту території Росії, але де б не діяли північнокорейські війська в Росії, це дії, які ігнорують Статут ООН і міжнародні норми, що забороняють агресивну війну. Навіть якщо ввести війська в Курську область, де присутні українські військові, то це суперечить спецоперації, оголошеній самою Росією, а якщо їх ввести в район Донбасу або інші райони України, то це також суперечить ст.4 Корейсько-Російського договору, який передбачає військову підтримку один одного у разі вторгнення.

Як і очікувалося, Північна Корея після провалу Ханойського саміту 2019 року, згідно “плану Б”, застосовує дуже наступальну, агресивну стратегію проти Південної Кореї. Кім Чен Ин у січні 2024 року визначив міжкорейські відносини, як відносини між двома ворогуючими країнами. Тобто він вважає Південну Корею першою ворожою країною.

Антипівденна стратегія Північної Кореї була проголошена такою, яка поєднує “мирні методи та некритичні методи”. У січні 2024 року у своєму виступі у Верховній народній асамблеї Кім Чен Ин доручив “стерти все, що пов’язано з концепцією етнічної приналежності і примирення та мирного об’єднання Кореї” і буде розглядати Республіку Корея як ворожу країну. Тому вони демонстративно підірвали дві дороги, які з’єднують Північ та Південь (경의선, 동해선).

Звичайно ці всі акції були прелюдією різкого зближення з Росією, про що свідчать численні візити з обох сторін.

Наслідки такої політики Північної Кореї – це загострення ситуації на Корейському півострові та в Північно-Східній Азії. Війна Росії в Україні показала, що сучасна війна різко відрізняється від тієї війни, яка була в 1950-53 роках. Протиракетна та протиядерна система викликає і посилює тривогу і сумніви у південнокорейців. Тому все частіше серед південнокорейців звучать голоси щодо протистояння ядерній загрозі Північної Кореї. Кім Чен Ин ще у 2022 році на пленарному засіданні 8-го з’їзду ТПК, наголошуючи на необхідності зміцнення ядерних сил, проголосив стратегію розвитку оборони на наступні роки – розширення ядерної зброї у геометричній прогресії.

Південнокорейці закликають: або треба мати власну ядерну зброю, або треба створити ефективну систему сумісного користування нею між РК та США. Звичайно, виникає питання: який тип ядерної зброї ми прагнемо сумісно використовувати? Технічно РК готова до створення власної ядерної зброї, але це без сумнівів не схвалюватиме союзник РК – США. Тому що, по-перше, це не відповідає ядерній світовій стратегії, а по-друге, послабить позиції США в регіоні Північно-Східної Азії, по-третє, це може викликати ланцюгову реакцію створення іншими державами ядерної зброї. По-четверте, це може викликати негативну реакцію світової спільноти, що в свою чергу може призвести до зниження іміджу Республіки Корея.

Тому, швидше за все, Південна Корея буде шукати шлях створення “систему м’якого спільного використання ядерної зброї” сумісно з США, щоб протистояти ядерній загрозі Північної Кореї.

Багато південнокорейців вважають, що повинні побудувати систему сумісного користування ядерною зброєю “по-корейськи”, тобто в корейському стилі, який відповідав би реальній ситуації Корейського півострова. Це означає, що корейська система сумісного користування ядерною зброєю повинна відповідати наступним трьом принципам і стандартам:

По-перше, завдяки створенню системи сумісного користування ядерною зброєю між Республікою Корея та США, надійність розширеного стримування, що забезпечується США, повинна бути відчутно зміцнена. З цією метою в майбутній системі суспільного користування ядерною зброєю, Південна Корея та США повинні обмінюватися оперативною, ефективною ядерною інформацією.

По-друге, модель сумісного ядерного використання, яка відповідає реальності Корейського півострова, це жорсткий тип сумісного користування ядерною зброєю. Наприклад, “базовий тип” – розміщення тактичної ядерної зброї США на території Республіки Корея, або “тип оренди”, який передбачає розміщення ядерної зброї США на транспортних засобах доставки на базах військово-морських і повітряних сил

Південної Кореї. Це дозволить РК поступово розширювати свій ядерний потенціал, не викликаючи прямих провокацій або проблем безпеки з боку Північної Кореї чи сусідніх країн.

По-третє, створення системи спільного користування ядерною зброєю з США має суттєво допомогти зміцнити безпеку автономію та обороноздатність Південної Кореї. У цьому відношенні повинні визначити різні способи, які можуть збільшити ядерний потенціал і вибрати впровадження активної дискусії на високому рівні між РК та США для їх просування.

Таким чином вперше РК та США відпрацьовують сценарії ядерної війни на Корейському півострові.

Перший заступник радника з національної безпеки РК, Кім Те Хе заявив, що РК і США домовилися про розробку керівних принципів планування та реалізації сумісної ядерної стратегії в 2024 році. Він вважає, що реалізація нової стратегії сумісного користування ядерною зброєю дозволить “надійно стримувати ракетно-ядерну загрозу Північної Кореї, союзники зможуть вжити негайних переважних і рішучих заходів реагування у разі ядерної атаки Північної Кореї. Уже в серпні 2024 року на лініях навчання “Щит свободи Ульчи” вірогідно вперше в історії Корейського півострова були використані сценарії застосування американської ядерної зброї сумісно з Південною Кореєю.

З іншого боку, підґрунтям того, що Північна Корея та Росія зробили неправильний вибір співпраці в агресивній війні, можна вважати постійне занепокоєння Кім Чен Ина. Незважаючи на оголошений у 2021 році 5-річний план національного економічного розвитку, економічна ситуація Північної Кореї суттєво не покращилася. Зрозуміло, що КНДР не може відновити свою міцність, яка була значно пошкоджена через ситуацію з Covid-19 і велику повінь, яка сталася поблизу р. Амноккан (압록강) в серпні, і також оцінюється, як така, що завдала значних збитків Північній Кореї. Крім того, не відновився товарообіг з Китаєм, який становив більше 90% зовнішньої торгівлі Північної Кореї. Кім Чен Ин стикається з багатьма викликами, включаючи зростання невдоволення жителів Північної Кореї, ослаблення лояльності серед молодого покоління, через зміни поколінь і те, що повне перекриття зовнішньої інформації стало практично неможливим з урахуванням того, що сьогодні північнокорейці користуються 6 млн. смартфонів. Кім Чен Ин потребував Росії як партнера для економічної підтримки та прориву у військовій потужності, включаючи ядерний потенціал, щоб подолати це, і це можна розглядати навіть як результат відправки військових на війну в Україні на боці Росії.

Однак, відправка військ до Росії також несе значні ризики для Північної Кореї. По-перше, шляхом перегляду конституції, Північна Корея оголосила, що Республіка Корея є “абсолютно ворожою державою” та психологічно-демонстративно знищила автомобільні та залізничні ділянки ліній Кьонхі та Донхе. Кім Чен Ину і керівництву Північної Кореї буде важко належним чином пояснити людям, чому вони повинні відправити свої дорогоцінні війська за кордон на гибель, особливо в той час коли напруження відносин між ними підвищується. Крім того, залишається сумнівним, чи передасть Росія економічну підтримку та ядерні технології, технології, які стосуються міжконтинентальних балістичних ракет та атомних підводних човнів, яких так відчайдушно хоче Північна Корея. На додаток до цього, швидше за все, після розгортання військ на українському фронті в майбутньому потрібно буде надати більше зброї та військових. Пхеньян шляхом введення військ до Росії намагається подолати логічні пастки теорії “ворожих відносин між двома країнами”, а саме: 1) сумніви в значущості існування вождя, 2) невдоволення посиленням ідеологічного

контролю і 3) той факт, що сліди попереднього покоління стираються. Можливо, Кім Чен Ин намагався подолати такі проблеми, які шкодять його власній легітимності, але відправка військ може фактично посилити ці проблеми. Враховуючи це, Південна Корея повинна активно наголошувати на несправедливості відправки Північною Кореєю військ до Росії у співпраці із США, країнами-членами НАТО та міжнародним співтовариством. Також закликати Північну Корею та Росію утриматися від погіршення поточної ситуації та відмовитися від подальшого розгортання північнокорейських військ і наголошувати, що якщо будуть знайдені докази військового втручання Північної Кореї, то Південна Корея та міжнародне співтовариство не матимуть іншого вибору, окрім як тиснути за розширення підтримки України. Крім того, ми також повинні дати зрозуміти, що наша підтримка України відображає наш досвід страждань від несправедливих вторгнень у минулому, нашу відплату за об'єднану допомогу міжнародної спільноти під час Корейської війни та дух розширення захисту свободи та демократії. Надсилаючи війська до Росії та посилюючи ворожнечу між Північчю та Півднем, північнокорейський режим показав, що він боїться змін у свідомості північнокорейського народу. Зараз настав час більше зосередитися на спілкуванні з мешканцями Північної Кореї та зусиллях зі стимулювання змін у Північній Кореї на основі "Доктрини об'єднання 15 серпня".

**Висновки та перспективи подальшого дослідження.** Таким чином наслідки такої політики Північної Кореї, а особливо пряма участь військових на боці агресора Росії у війні в Україні ще раз доводить загрозу свободі та демократії з боку диктаторських режимів, загрозу загострення ситуації не лише на Корейському півострові, а й у всьому світі, що є також загрозою виникнення третьої світової війни. Що в свою чергу викликає:

1) Різкий зріст гонки озброєння в регіоні Північно-Східної Азії до 6-7% ВВП країни (РК, Японія, Китай, КНДР, Тайвань).

2) Отримання деяких новітніх технологій: ракетно-ядерних технологій, технологій підводних човнів, технологій запуску ракет із підводних човнів, запуску розвідувальних супутників Землі.

3) Здобуття досвіду ведення сучасної війни військами Північної Кореї.

4) Наказ Кім Чен Ина про різке збільшення та удосконалення безпілотних систем на основі досвіду війни в Україні.

5) Зміна тактики, структури розвитку озброєння.

6) Різке збільшення бюджету безпеки країн ПСА до 6-7%.

7) Можливість змін політики РК відносно постачання летального озброєння до України.

8) Можливість появи ядерної зброї у Південній Кореї, швидше за все американської ядерної зброї та розробка тактики сумісного використання ядерної зброї. Тому сьогодні доречним буде використання денуклеаризації всього Корейського півострова, а не тільки Північної Кореї.

## ЛІТЕРАТУРА

Від В'єтнаму до Ірану. Як північнокорейці воювали за інші країни (2024, 25 жовтня).

<https://www.bbc.com/ukrainian/articles/cd9nd4p0qnvo>

Війська КНДР у Росії. Що це означає для світу, обговорюють західні аналітики (2024, 31 жовтня).

<https://www.holosameryky.com/a/viyska-kndr-v-rosiyi-dumky-analitykiv-csis/7844570.html>

- Жерновська, Л. (2025, 14 січня). Війська КНДР на війні: експерт розкритикував позицію Сеула. *УНІАН*.  
<https://www.unian.ua/war/viyska-kndr-na-viyni-ekspert-rozkritikuvav-poziciyu-seula-12882978.html>
- Кан Ден Сік (2023). Ракетно-ядерна проблема Північної Кореї як ключовий фактор дестабілізації Північно-Східної Азії. *Вісник КНЛУ. Серія "Історія, економіка, філологія"*, 28, 66–72.
- Хотін, Р. (2024, 2 листопада). "Не такий страшний чорт, як його малюють". Все що треба знати про війська КНДР на війні в Україні. *Радіо свобода*.  
<https://www.radiosvoboda.org/a/pivnichna-koreya-viyska-ukrayina-viyna/33183589.html>
- 국정원 (2023). 러시아 북한의 위성 설계 도와 데이터 분석 제공한 정황. *조선일보*.
- Dr. Cha Doo Hion (2024). 북한의 러시아 파병과 한반도 통일 환경. 차두현 박사.
- Blog the peaceful unification. Advisory council. Issue briefing. October 2024.
- 송기연. (2024). 년 하반기 한반도 정세 진단과 전망. 국가 안보 전략 연구원. 평화 + 통일  
Peace + Unification Monthly, 9–10.

## REFERENCES

- Vid Vietnamu do Iranu. Yak pivnichnokoreitsi voiuvaly za inshi krainy" (2024, 25 zhovtnia).  
<https://www.bbc.com/ukrainian/articles/cd9nd4p0qnvo>
- Viiska KNDR u Rosii. Shcho tse oznachaie dlia svitu, obhovoriuiut zakhidni analityky (2024, 31 zhovtnia).  
<https://www.holosameryky.com/a/viyska-kndr-v-rosiyi-dumky-analitikiv-csis/7844570.html>
- Zhernovska, L. (2025, 14 sichnia). Viiska KNDR na viini: ekspert rozkrytykuvav pozytsiiu Seula. *UNIAN*.  
<https://www.unian.ua/war/viyska-kndr-na-viyni-ekspert-rozkritikuvav-poziciyu-seula-12882978.html>
- Kan Den Sik (2023). Raketno-yaderna problema Pivnichnoi Korei yak kliuchovyi faktor destabilizatsii Pivnichno-Skhidnoi Azii. *Visnyk KNLU. Seriiia "Istoriia, ekonomika, filolohiia"*, 28, 66-72.
- Khotin, R. (2024, 2 lystopada). "Ne takyi strashnyi chort, yak yoho maliuiut". Vse shcho treba znaty pro viiska KNDR na viini v Ukraini. *Radio svoboda*.  
<https://www.radiosvoboda.org/a/pivnichna-koreya-viyska-ukrayina-viyna/33183589.html>
- 국정원 (2023). 러시아 북한의 위성 설계 도와 데이터 분석 제공한 정황. *조선일보*.
- Dr. Cha Doo Hion (2024). 북한의 러시아 파병과 한반도 통일 환경. 차두현 박사.
- Blog the peaceful unification. Advisory council. Issue briefing. October 2024.
- 송기연. (2024). 년 하반기 한반도 정세 진단과 전망. 국가 안보 전략 연구원. 평화 + 통일  
Peace + Unification Monthly, 9–10.